

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, Anayasa'nın 98'inci TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Mehmet ÖZHASEKİ** tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Sevilay Çelenk

Diyarbakır Milletvekili

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Diyarbakır İl Koordinasyon Kurulu, 6 Şubat 2023'te yaşanan Maraş merkezli depremlerden geniş ölçüde etkilenen illerden biri olan Diyarbakır'da, hasarlı binalara ilişkin Ağustos 2023'te bir rapor yayınlamıştır. Rapora göre, Diyarbakır'da o tarihte 3 bin 252 ağır hasarlı, bin 828 bin orta hasarlı, 32 bin 652 az hasarlı bina bulunuyordu. Hasarlı binaların yıkımı sırasında alınan önlemlerin yetersizliği, asbest ve toz riskine karşı etkili önlemlerin alınmaması ve binaların yıkılması hakkındaki ilgili yönetmeliğe uyulmaması raporda yer alan bilgiler arasındadır. Nitekim daha 25 Ocak 2024'te, Diyarbakır'ın Kayapınar ilçesinde ağır hasarlı olduğu için tahliye edilen 8 katlı bir binanın yıkım esnasında çöktüğü, şans eseri kimsenin yaralanmadığı ama çökme anında çevre kirliliği olduğu basın yoluyla kamuoyuna yansımıştır. Yurttaşlar çöken binanın yaydığı tozdan ciddi manada etkilenmiştir.

Diyarbakır'da orta hasarlı binaların çokluğu ve bu binalara ne olacağı konusundaki belirsizlik ciddi bir endişe kaynağı olmaya devam etmektedir. Bakanlığınız, Ağustos 2023'te "Orta hasarlı binaların tamamı yıkılacak arkadaşlar. Orta hasarlıları ağır hasarlı grubuna alıyoruz ve yıkılacak. Orta hasarlı demek yorulmuş bina demektir. Orta hasarlı bina sahibi vatandaşlar az hasarlıya çevirdikleri için 'Ben güçlendiriyorum, kiraya vereceğim' diyerek devam ediyorlar ya, boşuna vermesinler yıkacağız. Yıkıldıktan sonra da yerine yeni yerler yapacağız." şeklinde bilgi vermiştir. Kasım 2023'te bakanlık ve belediyelerin yaptığı toplantının ardından alınan kararlar hakkında Maraş Büyükşehir Belediye Başkanı Hayrettin Güngör "Orta hasarlı binalar

için 3 yöntem bulunuyor; güçlendirme, yıkım ve yerinde dönüşüm. Orta hasarlı binalar için 1 yıl içerisinde bu 3 yöntemden herhangi birisi tercih edilmezse binanın yıkımına karar verilecek. Bu süre 6 ay uzatılabilir” şeklinde ayrı bir açıklama yapmıştır. Kasım 2023’ün sonunda ise İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) bir genelge yayımlayarak güçlendirme ruhsatı için Aralık 2023 sonuna kadar başvuru yapılması gerektiğini belirtmiştir. Son olarak, başvuru yapmayanların ve ruhsat alsalar bile bir yıl içinde güçlendirme çalışmasını tamamlamayanların konutlarının yıkılacağı yine aynı genelgede yer alan bilgilerdendir.

İnşaat Mühendisler Odası (İMO) Diyarbakır Şube Eş Başkanı Mahsum Çiya Korkmaz, Kasım 2023’te, güçlendirme yapılmasıyla ilişkili olarak yaşanan, hak sahipliği ve yapı ruhsatı sorunlarına dikkat çekmiş, verilecek hibeler veya destek paketleri konusunda bir muamma yaşandığını belirtmiştir. Korkmaz, tahliye edilen binaların sakinlerinin gidecek yerlerinin olmadığını ve alternatif barınma alanı sunulmadığı için yasak olduğu halde orta hasarlı binalarda yaşamaya devam ettiklerini ifade etmiştir. Son olarak, 4 Şubat 2024’te basına açıklamalarda bulunan Mimarlar Odası Diyarbakır Şubesi eski Eş Başkanı Ferit Kahraman, yetkililerin bir yılda tamamlanacağını söylediği yaklaşık 7 bin konuttan herhangi birinin henüz depremzedelere teslim edilmediğini, Diyarbakırlı yurttaşların konut alma ve ev kiralama imkanları olmadığı için Diyarbakır’da ciddi bir barınma problemi ile karşı karşıya kaldığını açıklamıştır.

Bu bağlamda:

1. Diyarbakır’da şimdiye kadar yıkımı tamamlanan kaç ağır hasarlı bina bulunmaktadır? Bu yıkılan binaların ilçelere göre dağılımı nedir? Konu hakkında Bakanlığınızca kamuoyu bilgilendirmesi ne zaman yapılacaktır?
2. Ağır hasarlı binaların yıkımı sırasında olası yaşamsal riskleri ve hak ihlallerini önlemek için Bakanlığınızca ne tür önlemler alınmakta ve nasıl bir denetim yapılmaktadır? Ağır hasarlı binaların yıkımı sırasında yönetmeliğe uymayarak halk sağlığını ve güvenliğini tehlikeye atan kişiler/kurumlar hakkında ne yapılmaktadır?
3. Binaların yıkımı sonrasında çıkan hafriyatın çevreye ve halk sağlığına zarar vermeden kaldırılması konusunda Bakanlığınızca şimdiye kadar nasıl bir denetim çalışması yürütülmüştür? İhale edilen bu süreçlerin usulüne uygun yapılıp yapılmadığı Bakanlığınızca

hangi sıklıkla denetlenmektedir? Usulüne uygun yıkım ve hafriyat kaldırma işlemi yapılmadığı durumda uygulanan tedbirler nelerdir?

4. Orta hasarlı binaların iyileştirilmesi veya yıkımı konusunda Bakanlığınızca yapılan bilgilendirmenin hak sahipleri açısından kafa karışıklığı yarattığı ilgili çeşitli sivil toplum kuruluşları tarafından da dile getirilmiştir. Konu hakkında kamuoyuna detaylı bir bilgilendirme ne zaman yapılacaktır?

5. Binaların orta hasarlı olup olmadığının tespiti çalışmalarında hangi meslek örgütleriyle nasıl bir iş birliği yapılmıştır? Orta hasarlı binalar nasıl güçlendirilecektir? Bu konuda şimdiye kadar hangi çalışmalar yürütülmüş ve uygulamaya konulmuştur?

6. Diyarbakır'da orta hasarlı binaların güçlendirilmesi hakkında tarafınıza şimdiye kadar kaç hak sahibi başvuru yapmıştır? Orta hasarlı binalarda gerekli güçlendirme yapılmaksızın yaşamamanın riskleri ve bu binalarda yaşamamanın esasen yasak olduğu konusunda yurttaşlar bilgilendirilmiş ve bu konuda yurttaşlara uygun alternatifler sunulabilmiş midir?

7. Orta hasarlı binaların yıkımı konusunda Bakanlığınızca sunulan destek paketinde yapının "inşaat ruhsatı" olması şartı aranmaktadır. İnşaat ruhsatı olmayan fakat "imar afları" nedeniyle iskân ruhsatı olan hak sahiplerinin mağduriyeti nasıl giderilecektir?

8. Deprem konutlarının yapımı hangi aşamadadır? Konteynır ve çadır alanlarında yaşamak zorunda bırakılan halkın mağduriyetlerinin giderilmesi adına hangi çalışmalar yürütülmektedir?